

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE VERBO DEI|| scripto & non scripto,|| QVATVOR LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, 1599

VD16 B 1607

Cap. I. Scripturam non esse tam apertam per se, vt sine explicatione
sufficiat ad controuersias fidei terminandas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53828](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53828)

clarissimus sit. Quæ sententia manifestè falsa est: nam Scriptura ipsa de sua difficultate, atque obscuritate testimonium perhibet. Psalm. 118. Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam. Ibidem: Revela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua. Ibidem: Faciem tuam illumina super servum tuum, & doce me iustificationes tuas. Et certè David nouerat tam Scripturam, quæ tunc erat, & nouerat phrasas linguæ Hebraicæ, nec erat superbus aut infidelis. Quocirca merito dicitur Abbas Hieronymus in epist. ad Paulinum, de institutione Monachi, tractans hæc verba, sic ait: Si tantus Prophetarum nebras ignorantia conficitur; quæ nos putas paruulos, & puerulantes inscitia nocte circumdari?

Præterea, Luc. vi. Dominus interpretabatur Scripturas discipulis suis, qui certè nouerant phrasas Hebraicas, cum essent Hebræi, nec erant superbi, vel infideles. Act. 8. Eunuchus Reginæ Æthiopum versabatur in Scripturis, easque diligenter legebat, & sanctus, pius, & humilis erat, vt Hieronymus docet, in epistola ad Paulinum, de studio Scripturarum, & cum interrogatus a Philippo: Putas intelligis, quæ legisti? respondit; Et quomodo possum, nisi aliquis ostenderit mihi?

Denique, Petri vi. B. Petrus asserit, in epistolis Pauli quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles deperunt. Vbi notandum est, Apostolum Petrum non dixisse, quædam difficilia indoctis & instabilibus, vt hæretici expugnant, sed difficilia absolute. Nam B. A. V. G. V. S. T. I. N. V. S., qui certè indoctus & instabilis non erat, lib. de fide & operibus, cap. 16. & 16. fateretur, sibi difficillimum esse intellectu locum illius. I. Cor. 3. Si quis autem super aedificat super fundamentum, & dicit, hunc esse vnum ex illis locis, quæ B. Petrus monuit esse difficilia intellectu.

DEINDE, præter Scripturæ testimonium, idem ostenditur potest ex communi consensu veterum Patrum. IRENAEUS lib. 2. cap. 47. posteaquam in rebus creatis & naturalibus plurima nos latere docuit, adiungit: Si ergo & in rebus creatis quædam quidem eorum adiacent Deo, quædam autem & in nostram venerunt scientiam, quid mali est, si & eorum, quæ in Scripturis requiruntur, & in uersis Scripturis spiritualibus existentibus, quædam quidem absoluamus secundum gratiam Dei quædam autem commendemus Deo, & non solum in hoc seculo,

L.
1.

B.

Communi
sensu Patrum
stru.

seculo, sed & in futuro, & semper quidem Deus doceat, homo autem semper discat, quæ sunt à Deo.

ORIGENES lib. 7. contra Celsum: Alij quoq; cordati viri scrutando Scripturam, intellectum eius inuenire potuerunt, licet re vera sit multis locis obscura. Item homil. 5. in Leuit. similem sententiam habet, adducens similitudinem hostiarum, quarum pars comedebatur à sacerdotibus, & pars incendebatur Deo. Item hom. 12. in Exod. Diebus ac noctibus, inquit, obsecrandum est, ut veniat agnus de tribu Iuda, & ipse librum signatum digne aperire. De Basilio & Gregorio Nazianzeno ita scribit RUFFINVS lib. II. hist. cap. 9. Ambo nobiles, ambo Athenis eruditi, ambo collega per annos tredecim, omnium Græcorum secularium libris remotis, solis diuina Scriptura voluminibus operam dabant, earumq; intelligentiam non ex propria presumptione, sed ex maiorum scriptis & auctoritate sequebantur, quos & ipsos ex Apostolica successione intelligendi regulam suscepisse constabat.

Iam CHRYSOSTOMVS, quem solum heretici nobis obicere solent, homil. 40. in Ioan. in illud; Scrutamini Scripturas: Christus, inquit, Iudeos ad Scripturarum non simplicem, & nudam lectionem, sed ad inuestigationem perquam diligentem relegauit. Non dixit, Legite scripturas, sed, Scrutamini. Diuina enim summa indigent diligentia. In Umbra enim maioribus illis non abs re loquutus est, idcirco effodere profundius iubet, ut quæ altè delitescunt, inuenire possimus. Non enim rem in superficie, & in promptu positam effodimus, sed quæ tanquam thesaurus profunde reconditur. Qui enim huiusmodi querit, nisi summam adhibeat diligentiam & laborem, nunquam quasita inueniet. Item auctor operis imperfecti, hom. 44. in Matth. duas adfert rationes, cur obscuræ sint Scripturæ. Prima, quia Deus voluit alios esse magistros, alios discipulos. Secunda, ne si clara esset, nõ tam esset utilis, quàm contemptibilis.

AMBROSIVS in epist. 44. ad Constantium: Mare, inquit, est Scriptura diuina, habens in se sensus profundos, altitudinem propheti corum anigmatum, &c.

HIERONYMVS in epist. ad Paulinum, de studio Scripturæ, ex instituto docet, non posse Scripturas disci sine magistro; & percurrrens breuiter nomina singulorum librorum,

Ratio auctoris

ostendit in omnibus magnas & multas esse difficultates. Idem præfat. comment. in epist. ad Ephes. *Nunquam, inquit, ab adolescentia, aut legere, aut doctos viros, qua nesciebam interrogare cessavi, aut me ipsum habui magistrum. Denique, nuper ob hanc & maxime causam Alexandriam perrexi, ut Scydrium Dydimum, & ab eo in Scripturis omnibus, qua habebam dubia sciscitarem.* Et in epist. ad Algasiam quæst. 8. *Omnis, inquit, epistola ad Romanos nimis obscurit atibus involuta est.*

1. *AUGUSTINVS lib. 2. doct. Christ. cap. 2. Sed multis, inquit, & multiplicibus obscurit atibus, & ambiguit atibus accipiuntur, qui temerè legunt, aliud pro alio sentientes: quibusdam autem locis, quid vel falso suspicentur non inveniunt ita obscure quadam dicta densissimam caliginem obducunt quod totum prorsus diuinitus esse non dubito ad edendam labore superbiam, & intellectum à fastidio reuocandam cui facile inuestigata plerumque & iluerunt.* Item lib. 12. Confess. ca. 14. *Mira, inquit, profunditas eloquiorum tuorum, quorum ecce ante nos superficies blandiens paruulis, sed mira profunditas Deus meus, mira profunditas. Horror est intendere in eam; horror honoris, & tremor amoris.* Et epist. 3. *Tanta Christianarum profunditas literarum, ut in eis quotidie proficerem, si eas solas ab ineunte pueritia & que ad decrepita senectutem, maximo otio, summo studio, meliore ingenio conarer addiscere.* Et epist. 119. cap. 21. *In ipsis sanctis Scripturis multò nescio plura, quàm scio.*

GREGORIUS hom. 6. in Ezech. Magna, inquit, & utilitas est ipsa obscuritas eloquiorum Dei, quia exercet sensum, & fatigatione dilatetur, & exercitatus capiat, quod capere non potest otiosus. Habet quoque adhuc maius aliud, quia si Scriptura sacra intelligentia in cunctis esset aperta, & illesceret, quibusdam locis obscurioribus tanto maiori dulcedine uentarescit, quanto maiori labore fatigat animum quaerentia, &c. Certè isti Patres norant phrasas, nec erant superbi infideles, & tamen ingenuè confitentur Scripturas esse difficiles. Ex quo Lutheri & Brentij temeritas ac vanitas satis, opinor, aperte coarguitur.

NEQUE deest ad hoc idem confirmandum præter auctoritates, etiam ratio. Nam in Scripturis duo considerari possunt, res, quæ dicuntur, & modus, quo dicuntur. Si res consideres

NB.

3.
Ratio.

h. g. h.

fideres, necessariò fatèdum est, Scripturas esse obscurissimas. Siquidem tradunt summa mysteria, de diuina Trinitate, de incarnatione Verbi, de Sacramentis cœlestibus, de natura Angelorum, de operatione Dei in mentibus humanis, de æterna prædestinatione ac reprobatione, de quæ aliis rebus arcanis, & supernaturalibus, quæ non sine magno studio & labore, nec sine grauissimi erroris periculo inuestigantur. Certè si scientia Metaphysicorum difficilior, atque obscurior est omnibus aliis naturalibus disciplinis, quia causas altissimas tractat, quomodo non obscurissima erit sacra Scriptura, quæ de rebus longè altioribus agit: Quid, quod magna pars Scripturæ vaticinia continet de rebus futuris, & vaticinia carmine scripta; quibus certè nihil difficilius, nihil obscurius.

Modus

Si verò modum dicendi consideremus, inueniemus innumerabiles rationes difficultatis. PRIMÒ, sunt in Scripturis plurima, quæ prima fronte videntur contraria, vt illud Exod. 20. *Ego Deus zelotes, visitans peccata patrum in filios, in tertiam & quartam generationem.* Et illud Ezech. 18. *Filius non portabit iniquitatem patris, sed anima qua peccauerit, ipsa morietur.* SECUNDO, sunt verba & orationes ambigua, vt Ioan. 8. petentibus Iudæis: *Tu quis es? respondit Christus, Principium, qui & loquor vobis.* Mirè enim torquent hîc se omnes interpretes, nec adhuc scitur, quid illud sit; Principium, qui. & in Græco adhuc est res obscurior, vbi, Principium, est accusatiui casus τὸν ἀρχὴν. TERTIO, sunt orationes imperfectæ, vt Rom. 5. *Sicut per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt.* & quæ sequuntur, vbi in tota periodo non est verbum principale. QUARTO, sunt orationes præposteræ, vt Genes. 10. *Isti sunt filij Sem secundum cognationes & linguas, & regiones in gentibus suis.* Nam continuò sequitur initio capituli II. *Erat autem terra labij & nus, & sermonum eorundem.* QUINTO, sunt phrasæ propriæ Hebræorum, vt Psal. 88. *Thronus eius sicut dies cæli.* Item Psalm. 118. *Anima mea in manibus meis semper.* & aliæ permultæ. SEXTO, sunt orationes figuratæ plurimæ, Tropi, Metaphoræ, Allegoriæ, Hyperbata, Ironiæ, & alia id genus sine villo numero.

Qs ACCR-

13.
 ACCEDAT postremò testimonium aduersariorum, quod velint nolint, huic veritati coguntur perhibere. Nam, si Scriptura esset tam clara, vt ipsi dicunt, cur tot commentaria Lutherus, & Lutherani scriberet? cur tam diuersas ederent Scripturæ versiones? cur tam variè Scripturam explicarent? Certò OSIANDER in cōfutatione scripti, quod aduersus eum Philippus ediderat, testatur, viginti sententias diuersissimas in iustificatione secundum Scripturas versari inter solos Confessionistas. Et Lutherus in lib. i. contra Zuinglium & Oecolampadium, nonne scriptum reliquit: *Si diutius steterit mendax, iterum fore necessarium, propter diuersas Scripturæ interpretationes, qua nunc sunt, et ad conseruandam fidem veritatem, Conciliorum decreta recipiamus, atq; ad ea confugiamus?* Et inde, quæso, tot Scripturæ interpretationes, si Scriptura est tam facilis & aperta? Quid, quod in hac sententia ipsi secum mirificè pugnant?

LYTHERVS, qui in præfat. assertionis articulorum suorum asseruit, Scripturam per se apertissimam & clarissimam esse: & libro de seruo arbitrio iactauit, nihil difficultatis esse in sacris literis, & nullum sibi locum adferri posse, quem ipse non faciliè interpretetur: idem tamen præfat. in Psalmos: *Ab illo, inquit, ab illo id de me præsumi, quod nullus adhuc præstare potuit sanctissimorum & doctissimorum, id est, Psalmarium in omnibus suo legitimo sensu intelligere, & docere. Scio est, aliquos, & eosdem ex parte intellexisse. Multa sibi reueruauit spiritus, quo nos semper discipulos habeat; multa solus ostendit, et alliciat; multa tradit, et afficiat. Et infra. Scio esse impudentissimam temeritatis, eum qui audeat profiteri, sua Scripturæ librum à se in omnibus partibus intellectum. Et in libro de Conciliis, pag. 12. Ante viginti annos, inquit, coactum sum contemnere Patrum commentaria, cum Scripturæ legenda esset in Scholis, & magno sudore veram ac germanam sententiam querere.*

BRENTIUS in prolegomenis contra Petrum à Soto: *Negantur, inquit, Scripturam esse obscuram, ideoq; interpretatione indigere.* Et infra dicit: *Impiis & incredulis tantum Scripturam esse obscuram, non autem piis credentibus.* At ipse in sua confessione Wirtembergica, capite de sacra Scriptura, sic ait: *Non est obscurum, inquit, quòd donum interpretanda*
 Scripturæ

Scriptura non sit humane prudentia, sed sancti Spiritus; Spiritus sanctus autem est liberrimus, nec est ad certum genus hominum obligatus, sed distribuit dona hominibus pro suo ipsius beneplacito. At cur, quæso, Brenti, donum interpretationis necessarium est, si, vt tu ipse paulò antè dicebas, Scriptura interpretatione non eget?

Iam verò Martinus KEMNITIVS in examine 4. sess. Concil. Tridentin. *Deus, inquit, voluit in Ecclesia extare donum interpretationis, quod sicut donum sanationū, miraculorum, & linguarum, non est commune omnibus. Et infra: Grati, inquit, & reuerētur vtiimur Patrum laboribus, qui multa Scriptura loca commentariis suis vtiliter illustrarunt.* Valde gratus nimirum Patrum laboribus fuit parens vester Lutherus, cū in libro de Conciliis pag. 52. Patrum commētarios scripsit esse carbones pro auro. Nec minus Lutherō suo repugnant CENTURIATORES, qui tamen rigidi sunt Lutherani, centuria 1. lib. 2. cap. 4. col. 52. dum ita scribunt: *Senserūt Apostoli, Scripturas non posse intelligi sine Spiritu sancto, & interprete.* Sed argumenta Lutheri & Brentij videamus.

CAPVT II.

Argta Lubbe Bicty

Soluuntur obiectiones aduersariorum.

OBIECTIONEM PRIMAM desumunt ex illis verbis Deut. 30. *Mandatum, quod ego precipio tibi hodie, non supra te est, neque procul positum, nec in caelo situm, neq; trans mare, &c.* In quibus verbis summa quædam ostenditur Scripturarum facilitas; *Vt non sit opus, inquit Brentius, montes superare, & ire Romam pro interpretatione Scripturarum.*

RESPONDEO, bifariam hunc locum intelligi solere. Plurimi veterum hunc locum intelligunt, non de facilitate intelligendi Scripturas, sed de facilitate implendi mādāta Decalogi, cū adest gratiæ auxilium. quod est contra omnes Lutheranos, qui docent, impossibilia esse Dei mandata. Ita exponit Tertullianus lib. 4. contra Marcionem, Origenes, Ambrosius, Chrysostomus, & alij in cap. 10. ad Romanos, & Augustinus lib. de perfectione iustitiæ, respub. penultima.

Alij